

Мінченко О. В.,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

Науковий керівник:
Токар А. А.,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Допит є досить складною слідчою дією, має різного роду аспекти – психологічний, кримінологічний, етичний, процесуальний. Сутність допиту полягає в отримання від допитуваного неповнолітнього необхідних відомостей про події злочину, наприклад, про осіб, які його вчинили, характер і розмір заподіяної злочином шкоди, причини, що викликали злочинне діяння, а також умовах, способі його здійснення [1, с. 130].

Особи, які не досягли повноліття, є особливими суб'єктами кримінально-процесуальних правовідносин. У зв'язку з цим проведення допитів неповнолітніх традиційно пов'язане з різного роду труднощами як процесуального, так і психологічного порядку.

Розглянемо всі характерні риси психологічних особливостей неповнолітніх, яких дуже часто доводиться допитувати в процесі судового розгляду. Справа в тому, що з урахуванням всіх цих особливостей будується тактика допит, обирається лінія поведінки слідчого [2, с. 17].

Так, діти дошкільного віку, а саме з 3 до 7 років, відрізняються крайньою не зосередженістю, швидко переключаються з одного об'єкта на інший. Їх увагу привертають незвичайні, значні за силою подразники, наприклад різкі звуки, яскраве забарвлення, незвичайна форма предметів. Процеси запам'ятовування і організованості відсутні. Зміст їх пам'яті, як правило, складають яскраві, образні і логічно не пов'язані один з одним епізоди. Нерідко в даному процесі допиту використовуються картинки із зображенням предметів, які необхідно буде встановити.

У дітей шкільного віку від 7 до 11 років вже виробляються навички навмисного сприйняття, логічного міркування, з'являється самоконтроль мови і діяльності. Для дітей характерна відсутність життєвого досвіду, який вони заповнюють уявою і фантазією, а результати уяви видають за справжню дійсність. Вони схильні до перебільшення, не завжди здатні описати побачені ними раніше предмети, але добре їх впізнають. Тому в процесі допиту для поживлення пам'яті доцільно б пред'являти дитині ці предмети, тобто застосовується метод порівняння.

Психологія підлітків середнього шкільного віку від 11 до 14–15 років характеризується більш широкими пізнавальними процесами, посиленням розвитком

самосвідомості, проявом почуття обов'язку і відповідальності, потреби до спілкування. Підлітки виявляють самостійність в роботі, намагаються наслідувати дорослим, але в силу вікових особливостей психіки не завжди правильно сприймають вчинки людей. Тому іноді зустрічаються випадки, коли підлітки схвалюють негативні дії морально нестійких людей. В даному випадку в процесі допиту застосовується прийом уточнення, який полягає в тому, що слідчий відповідними питаннями уточнює необхідні свідчення, які стосуються приватним моментам, що допомагають уточнити окремі обставини справи, а також прийом деталізації – постановка питань, що дозволяють розчленувати загальні і недостатньо конкретні свідчення на окремі епізоди, факти і більш точно з'ясувати їх [3, с. 172].

Особливо хотілося б відзначити вік неповнолітнього від 14–18 років, який характеризується глибокою фізіологічної та психологічної перебудовою організму в цілому, зростанням фізичних та інтелектуальних сил і можливостей. Часом підлітки цього віку не в змозі відрізнити погане від хорошого, сміливість від молодечтва, свободу від свавілля, часто бувають готові заради помилкового геройства і неправильно понятого товариства вчинити злочин, взяти на себе чужу провину. В даному випадку необхідно застосувати, на мій погляд, такі прийоми допиту, як використання позитивних властивостей особистості, це передбачає постановку питань, розрахованих на стимулювання раніше відомих слідчому позитивних якостей допитуваного; прийом контролю – тактичний прийом, що полягає в постановці питань, прямо не стосуються теми допиту, але дозволяють отримати контрольні відомості для перевірки правильності показань про окремі факти [4, с. 388].

Під час проведення допиту необхідно вживати загальноприйняті терміни і поняття, а також в разі необхідності вдаватися до використання сучасної підліткової лексики. Доцільніше, якщо неповнолітній буде давати свідчення у формі розповіді. Потрібно враховувати те, що не кожна дитина, в силу психічного і фізіологічного розвитку можуть послідовно викладати показання, вони можуть перериватися, збиватися, знову повертатися до початку допиту. Найчастіше бувають випадки, коли в силу душевних хвилювань, неповнолітні можуть розплакатися, розгубитися і забути всю необхідну слідчому інформацію. В такому випадку особа, яка проводила допит, може ставити уточнюючі питання, може нагадати окремі епізоди кримінальної справи.

Підводячи підсумок вище сказаного, необхідно відзначити, що неповнолітні є особливими суб'єктами процесуальних правовідносин, тому дуже важливо вибудувати індивідуальну лінію поведінки, слідчого при їх допиті.

Список використаних джерел

1. Гошовська Ю. Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2016. С. 130–133. URL: http://jurnaluljuristic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf
2. Коталейчук С. П. Теоретико-правові проблеми правового статусу неповнолітніх в Україні та забезпечення його реалізації як один із основних напрямків діяльності поліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук:12.00.01. Київ, 2004. 17 с.
3. Туркот М., Щербакова Г. Тактика подання доказів прокурором під час судового розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. С. 170–178.